

Overweging

11 maart 2018

Tafel der armen

(Bij Johannes 3, 14 - 19)

Wees hier aanwezig, zongen wij als openingslied. Aan wie vroegen wij dat eigenlijk? Wie is Jezus voor ons? Wie in hem gelooft heeft eeuwig leven, zegt het evangelie. Maar wat is dat, geloven in Jezus?

Een van de grootste theologen van ons land is Erik Borgman, hoogleraar theologie in Tilburg, Hij wees er kort geleden, in een onderbouwd betoog, op, dat paus Franciscus naast een veranderde bestuurscultuur en een nieuwe pastorale stijl, ... veel theologische vernieuwing gebracht heeft.

Omdat theologie een breed terrein beslaat is het moeilijk te zien wat de kern van die vernieuwing is. Dat is ook voor mij lastig te pakken en onder woorden te brengen. En wat ik meen te horen en te lezen zal wel niet helemaal losstaan van mijn persoonlijke voorkeuren.

Volgens paus Franciscus gaat geloven, als ik hem goed begrijp, niet om vroomheidspraktijken, zelfheiliging, gericht op een leven na de dood. Voor geloven wijst hij naar handelingspraktijken in het hier en nu, naar de Bamhartige Samaritaan, en de Bergrede. Zorg dat de armen te eten krijgen, mensen die het koud hebben kleding, vreemdelingen onderdak. Zorg dat je iemand die verdriet heeft aandacht en troost geeft, wijst de paus. Dat is geloven.

(Het schiet mij te binnen dat ik op de Berg van de zaligsprekingen ben geweest, waar Jezus zijn Bergrede uitsprak. En ik verzeker je; als je daar loopt voel je de waarheid van die woorden; als je die niet voelt, moet je naar de dokter.)

Inmiddels is achter de colonnade van het St. Pietersplein een kapperszaak opgericht waar daklozen een keer per maand gratis hun haar mogen laten knippen, en in de straat daar achter een modern badhuis waar zij een keer per week gratis kunnen douchen.

De paus zelf woont nog steeds in dat eenvoudige gastenverblijf Santa Marta, en rijdt in een middenklasse auto, niet luxe en niet gepantserd. Met zijn eigen levensstijl maakt hij zijn theorie over geloven helemaal waar.

Daarmee, en dat is fantastisch, raakt hij volgens mij in zijn gedrag en de onderwerpen waar hij aandacht voor vraagt, de denkwereld van de jeugd, althans veel jeugd. Hij denkt en houdt zich met dezelfde items bezig als zij.

Wij ouderen, zoals wij hier toch heel veel in de kerk zitten, katholiek traditioneel opgevoed, excuus aan de jongeren, wij zijn toch wel een beetje 'van vroeger.' Wij kijken naar de jeugd op een manier die voor ons vertrouwd is.....: zij gaan niet naar de kerk, en bidden niet voor en na het eten. En daarom kijken wij naar hen 'als van de kerk en van God los'. En ons kijken heeft dat enigszins verwijtende ondertoontje, zoals je ook bij vorige pausen hoorde: alsof onze jongeren het belang en de betekenis die het christendom eeuwenlang heeft gekend, door onverschilligheid verloren hebben laten gaan en - wisten we maar hoe - eigenlijk zouden ze tot de orde moeten worden geroepen.

Als je aan jongeren vraagt wat ze belangrijk vinden, blijken ze welbewust bezig. Ze nemen actie om energiezuinig te leven. Voor hen is het een gegeven, heel normaal, samen te wonen in een land waar je buurman een heel andere cultuur kan hebben. Ze gunnen vluchtelingen een plek onder ons zo lang het nodig is en vinden dat het ook ons eigenbelang is dat wij die mensen helpen. Mondiaal denken is hun eigen. Zij denken mondiaal en met al hun communicatiemiddelen wisselen ze informatie uit over de hele wereld. Iets goeds doen voor een ander staat echt nog steeds hoog aangeschreven. Ze staan klaar voor elkaar en doen mee in allerlei maatschappelijke acties.

Alleen de woorden die vooral oudere traditioneel christelijk opgevoede mensen belangrijk vinden: vertrouwen in God, geloof, kerk, die scoren niet hoog.

'Dat is, omdat zij de taal niet kennen,' zegt paus Franciscus. En hij hanteert de stelling dat de theologie, geloof voor elke generatie opnieuw moet verwoorden in taal die die generatie begrijpt. Regelmatig bezweert hij de theologen te luisteren naar wat mensen zeggen over God en hun levende geloof te bestuderen.

Je ziet aan hem, een lach vol sympathie op zijn gezicht, dat hij de jongeren accepteert zoals ze zijn en hij is heel benaderbaar voor hen. Hij maakt de jongeren duidelijk dat ze het in het leven niet allemaal alleen hoeven te beredderen. Voor veiligheid in je leven, verbetering van dingen in de wereld, werk of goede scholing heb je elkaar nodig en doe je het samen.

En ze luisteren naar hem als hij zegt dat er een God is, die het tobben van mensen ziet en ons stuurt om er voor elkaar te zijn. Mensen die in de modder terecht zijn gekomen, door hun schuld of buiten hun schuld, dat is zijn vraag niet, en hij stuurt ons om er iets aan te doen.

Als Jezus nu aankomt op Schiphol en om zich heen kijkt, zal hij allereerst..... met vreugde....., ontzettend veel goeds zien: een land en een werelddeel waarin mensen gezond heel oud worden, en vrij en in vrede met elkaar leven; en overal waar hij kijkt: liefde....., veel liefde....., in groepjes, van mensen, die handelen, denken, voelen uit liefde voor zichzelf, voor anderen, voor de wereld, als tegenbeweging van wat Jezus ook ziet als hij verder uitkijkt over stad en land:..... nl. aan scheve machts- en bezitsverhoudingen, onzinnige rijkdom van enkelen, hebzucht in banken en verzekeringen, hoogmoed in directiekamers en wetenschappelijke instituten, jaloezie in kopen en handelen, onmatigheid in eten en lustbeleving; armoe. Hij zal oproepen tot het doorbreken van die verhoudingen en een omkeer te weeg brengen naar solidariteit en consuminderen. Van het begin af aan heeft de Jezusbeweging dát nagestreefd. Op behoorlijk extreme manier zelfs.

Uit haar begintijd kennen wij dat utopische bericht: dat zij alles deelden met elkaar en niemand was in nood of leed gebrek. Daar was dus bekering geschied. Een omwenteling, zeggen wij liever, dat was geloven.

Jezus zal zien dat op sommige plaatsen, en hij zal ze herkennen als van het koninkrijk van God hier op aarde, brood is en gerechtigheid voor iedereen. En als hij bij ons opnieuw brood neemt, het breekt, uitdeelt, woorden spreekt, horen wij hem in die woorden zeggen: 'Maak jezelf tot brood voor

hongerlijders, wees bezielde door het verlangen naar een wereld waar recht is voor allen.'

Hoe kan het dat kiezen voor de armen nog altijd een teken van tegenspraak is?

Aan de ene kant durft niemand in de kerk openlijk te ontkennen dat dit het meest uitgesproken kenmerk is van het handelen van Jezus. Aan de andere kant wordt een keuze voor de armen door ons vaak ontlopen. Volgens officiële tellingen van het CBS leven nu in Nederland 224.000 huishoudens langdurig in armoede. Hoeveel mensen zijn dat? En dat aantal neemt toe. Maar toch..... En toch..... En toch laten mensen om ons heen in Zijn naam kleine wonderdjes geschieden. Geven aan de armen, solidair zijn, je vriendschap aanbieden, samen met hen optrekken

Straks zullen wij zingen:

'Wie niets hebben, wie zal hen hieraan deel geven?
En die in weelde zwelgen en van niets weten,
Wie zal hen naar gerechtigheid doen verlangen?

Als Jezus op Schiphol aankomt: Zullen wij ons bordje met zijn naam omhoog houden?

In ieder geval: ik heb besloten dat ik dat zal doen. Met enthousiasme. Ik ben er van afgestapt om te mitsen en maaren over mijn gelovigheid..... Ik geloof. Ik geloof in Jezus en zijn boodschap. En wat die precies inhoudt voor mij? Ik denk dat ik de rest van mijn leven nodig heb om dat in te vullen. Maar dat zijn boodschap centraal staat, dat is duidelijk. *Wij* moeten het aanschijn der aarde vernieuwen.

Ad Besems

Op 19 maart, feestdag van St. Jozelf, zal de paus een brief publiceren over de heiligheid in het persoonlijk leven. Spannend. Ik kijk er naar uit.